

22-dars. Ko'p xonali sonlarni qo'shish va ayirish

1. **Qo'shish** va **ayirishning** xossalari eslang. Har bir xossa uchun sonli misol keltiring.

qo'shish xossalari

$$a + b = b + a$$

$$(a + b) + c = a + (b + c)$$

ayirish xossalari

$$(a + b) - c = a + (b - c)$$

$$a - (b + c) = a - b - c$$

Ko'p xonali sonlarni qo'shish va ayirish

Qo'shish va **ayirishning** barcha xossalari ko'p xonali sonlar uchun ham o'rinli.

$$(2\,700 + 600) + 400 = 2\,700 + (600 + 400)$$

$$(4\,700 + 800) - 700 = (4\,700 - 700) + 800$$

$$3\,500 - (500 + 900) = 3\,500 - 500 - 900$$

2. **Qulay** usul bilan hisoblang.

a) $7\,000 + 24 + 3\,000 + 76$

b) $8\,400 - (3\,900 + 2\,400)$

d) $(3\,120 + 5\,900) - 3\,900$

e) $3\,000 - 800 - 200$

f) $4\,900 - (900 + 800)$

g) $(8\,350 + 6\,847) - 2\,350$

3. **Sxema bo'yicha** masala tuzing va uni yeching.

laganlar
689 ta

kosalar
715 ta

ko'zalar
? ta

2715 ta

4. Dastlab tenglamalarning **o'ng qismini** hisoblang, keyin ularni yeching.

$$x + 627 = 1007 - 8 \cdot 9$$

$$4012 - y = 5 \cdot 7 + 79$$

5. Ma'lumotlarni o'qing va savollarga javob bering.

Zahiriddin Muhammad Bobur 1483-yil 14-fevralda Andijonda tug'ilgan.

1494-yilda u Farg'ona hokimi bo'lgan. 1526-yilda esa Hindistonda yangi davlat – Buyuk Boburiylar saltanatiga asos solgan. Bu saltanat 1858-yilgacha hukmronlik qilgan.

Hukmdor va shoir Zahiriddin Muhammad Bobur 1530-yil 26-dekabrda Agra shahrida vafot etgan.

- a) Zahiriddin Muhammad Bobur necha yil yashagan?
- b) U necha yoshida Farg'ona hokimi bo'lgan?
- d) Buyuk Boburiylar saltanati necha yil hukmronlik qilgan?

6. Idish-tovoqlar **bir xil qutilarga** joylanib, xonaning burchagiga taxlab qo'yilgan. Necha quti ishlatilgan?

7. **Qulay** usul bilan hisoblang.

- a) $344 + 18 + 82 + 656$
- b) $7900 + 55 + 2100 + 45$
- d) $(9287 + 3485) - 6287$
- e) $7685 - (1685 + 2492)$

8. Ko'rgazmada Rishtondan 17 nafar usta qatnashmoqda. Rishtondan kelgan ustalarga nisbatan Andijondan 3 nafar kam, G'ijduvondan esa Andijondan kelgan ustalarga nisbatan 2 marta kam usta qatnashmoqda. Ko'rgazmada G'ijduvondan necha nafar usta qatnashmoqda?

